שער הפסוקים — פרשת שמיני

סימן י':

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וגו':

ראיתי לבאר כאן, ענין משה ואהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר, ושאר בני ישראל, אשר היו בדור ההוא. כבר הודעתיך בפסוק וראית את אחורי, כי נה"י דאבא מלובשים תוך נה"י דאימא, ובתוך כל אחד מהם, יש בהם ג' אורות דמוחין דז"א, שהם חב"ד, מצד אבא, בנה"י דאבא. וחב"ד מצד אימא, בנה"י דאימא. ונה"י דאבא תוך נה"י דאימא, וכלם תוך גופא דזעיר. והנה נתבאר אצלינו בדרוש הרפ"ח ניצוצין, איך יש כמה אחוריים לאחוריים וכמה פנים לפנים. וביארנו, כי הפנים מעולים מן האחוריים, והאחוריים הפשוטים, מעולים מן האחוריים המליאים. והנה הפנים של יסוד אבא, היא הוי"ה דמלוי יודי"ן, העולה ע"ב. ואחוריים הפשוטים, הם ג"כ ע"ב, והאחוריים מליאים הם בגימטריא קפ"ד. אמנם הפנים של יסוד דאימא, הוא שם אהי"ה דמלוי יודי"ן, ועולה קס"א. והאחוריים הפשוטים, הם בגי' מ"ד. והאחוריים המליאים, הם בגימטרי' תקמ"ד. הנה נודע, כי בהיות יסוד דאבא תוך יסוד דאימא, נמצא כי הפנים דיסוד דאימא, סובבים על אחוריים דיסוד דאבא, והם דבוקים יחד:

והנה משה, משתי בחי' אלו דבוקות יחד, שהם, פנים דאימא שהם קס"א, ואחוריים דאבא המליאים שהם קפ"ד. ושניהם בגימטריא משה. כי נודע שהאחוריים היותר חיצונים דיסוד דאבא, שהם קפ"ד, הם הדבוקים עם הפנים דיסוד דאימא, ומשניהם שורש נשמת מרע"ה. ובבחי' אחוריים של אבא שהם קפ"ד, נאמר לו, (שמות ל"ג כ"ב) וראית את אחורי, כי שם שרשו, ולא בבחי' הפנים דיסוד דאבא. ובבחי' הפנים של יסוד דאימא, אמרו בס"ה שמשה זכה לבינה, לפי שלא זכה אל הפנים דיסוד דאבא. ואמנם אין זה אלא בבחינתם למטה, בהיותם מתלבשים תוך ז"א, ולא בבחינתם למעלה במקומם עצמם. ולכן נקרא משה איש האלהים, בעלה דמטרוניתא, כי הנה הוא בבחי' אחורי היסוד של אבא, ופני היסוד של אימא, בהיותם למטה בסוד הדעת דז"א, הנקרא בעלה דמטרוניתא:

אמנם אהרן, הוא מבחי' שתי אחוריים הפשוטים והמלאים דיסוד דאבא, והם ע"ב קפ"ד, שהם בגימטריא אהרן. וגם זה בבחינתם למטה, ברישא דזעיר כנזכר, וזהו טעם, היות אהרן כהן, איש החסד, לפי שכל בחינתו מיסוד דאבא בלבד. אבל משה, יש לו ב' שרשים, אחד באבא, ואחד באימא. גם לטעם זה אמרו בס"ה, כי אהרן נקרא שושבינא דמטרוניתא. והענין הוא במה שהודעתיך, בפסוק (משלי ג' ט"ו) ה' בחכמה יסד ארץ, כי כל תיקון הנקבה הוא ע"י אבא, והוא ענין אהרן, כי הוא יסוד דאבא כנזכר, והוא מכונן אותה, ולכן נקרא שושבינא דמטרוניתא. ואמנם אם נעריך ערך משה ואהרן, איזה מהם יוחר עליון, יש בחי' שמשה גדול מאהרן, לפי שמשה יש בו בחי' פנים דאימא. משא"כ באהרן, שכלו בחי' אחוריים. ובבחי' אחרת, אהרן גדול ממשה, לפי שיש לו אחוריים הפשוטים דע"ב דיסוד דאבא, שהם גדולים מאחוריים המליאים דקפ"ד שלקח משה:

ואמנם יש עוד בחי' שלישית מכרעת האמת, והיא, כי אין או"א כזו"ן, כי ז"א אחוריים שלו מעולים מן הפנים של נוקביה. אבל או"א, כחדא נפקי וכחדא שריין, ושניהם שוים, ואין ביניהם רק הפרש יתרון מעט, כמו שביארנו על מ"ש באדרת האזינו ועכ"ד אבא טמיר וגניז יתיר וע"ש. ונמצא, כי כיון שמשה יש לו פנים דאימא, הוא יותר מעולה מן אהרן כפי האמת:

ובזה נתבאר היטב, ענין פסוק (שמות ו' כ"ו) הוא אהרן ומשה, הוא משה ואהרן. כי לפעמים מקדים אהרן למשה, כפי הבחי' הראשונה. ופעמים מקדים משה לאהרן, כפי הבחי' השנית. וזו היא העיקר כנזכר. והנה נתבאר, איך משה ואהרן הם אחים, כי הם נשרשים ביסוד דאבא:

והנה אלעזר ואיתמר, שניהם מנו"ה דאבא, שנתלבשו בנו"ה דאימא, תוך שני קוים דזעיר, ימין ושמאל, שהם חו"ב שבו. ואלעזר מן הנצח, ואיתמר מן הוד. ונדב ואביהוא, שניהם מנו"ה דאימא, אשר תוך שני קוי דז"א כנזכר. ונדב מן הנצח, ואביהוא מן הוד:

והנה אם נעריך עתה ערך כלם, נמצא, כי בבחי' אחת הם מעולים נדב ואביהוא מן משה ואהרן ואלעזר ואיתמר, לפי שכיון שנה"י דאבא מתלבשים תוך נה"י דאימא, אורותיהם מכוסים בתוכם, ואעפ"י שבבחי' עצמם הם גדולים נה"י דאבא מנה"י דאימא, אמנם ההארות היוצאות מתוך נה"י דאבא, והנשמות הנמשכים משם, הם הארות מועטות ההארה מן היוצאות מנה"י דאימא המגולים, ומקבלים הארותיהם בגלוי גמור. ובפרט, כי אף גם ההארות ההם הנמשכות מנה"י דאבא, אינם יוצאות לחוץ, אלא עד שיעברו דרך נה"י דאימא, המלבישים אותם. כמבואר אצלינו איך יש עירוב לנשמות היוצאות מנה"י דאבא, עם נשמות היוצאות מנה"י דאימא. ונמצא, כי נדב ואביהוא, גדולים מאלעזר ואיתמר, לסיבה הנז'. ולא די זה, אלא אף גם גדולים הם בבחי' זה על משה ואהרן, לפי שגם היסוד דאבא מלובש תוך יסוד דאימא כנזכר. ואעפ"י שמן החזה ולמטה מתגלה היסוד דאבא לגמרי כנודע, עכ"ז, גם שם יש אורות החו"ג דיסוד דאימא, המתגלים למטה מן החזה, מקיפים וסובבים על היסוד דאבא:

וז"ס מ"ש בזוהר בפרשת אחרי מות על פסוק הבכור נדב ואביהוא, דפסיק טעמא בתר הבכור נדב, לרמוז, כי הבכור והגדול במעלה, הוא נדב, דשקיל ככלהו תלתא. ואביהוא שקיל כתרווייהו, אלעזר, ואיתמר. ובתר כן, אלעזר ואיתמר. והטעם הוא, כי נדב הוא מן הנצח, ולכן גדול מאביהוא, שהוא מן ההוד. ושניהם, מנצח הוד דאימא. ולכן גדולים על אלעזר ואיתמר, שהם נצח הוד דאבא:

גם בחי' מעלתם על משה ואהרן, נרמז בדברי רז"ל בפסוק בקרובי אקדש, שאמר משה לאהרן, עתה ידעתי שנדב ואביהוא גדול ממני וממך, ואז וידום אהרן, בשומעו יתר מעלתם. ואמנם יש לארבעתם יתרון עליהם, שהם מאורות דאבא, ואלו מאורות דאימא. ובפרט משה ואהרן, שהם מן היסוד דאבא, שלפעמים מתגלה, והוא בהתפשטותו למטה מן החזה כנז' ובפרט משה, שיש לו בחי' פנים דיסוד דאימא כנז"ל:

והנה מטעם זה ג"כ יתבאר, כי אעפ"י שהנצח הוא קו ימין, אשר ממנו אלעזר, לא מפני זה יהיה גדול ממשה ואהרן, שהם מן היסוד, שהוא קו אמצעי, כנודע שהדעת הוא למטה מן החכמה. והטעם הוא, כי נצח והוד דאבא, אין להם גילוי כלל, ותמיד אורותיהם סתומים תוך נו"ה דאימא. אבל היסוד דאבא, הנה אינו בכסוי אלא עד החזה לבד, ומשם ואילך מתגלה לגמרי:

והנה בני ישראל, יש בהם ב' בחי', האחת היא דור המדבר, היוצאים מן לאה אשת יעקב, כנז"ל בדרוש ב', שבפסוק ויקם מלך חדש וכו'. השנית היא, שאר ישראל היוצאים מן רחל אשת ישראל, הנקראים בית ישראל, כי אין בית אלא אשה. ואלו נקראים בית ישראל כמש"ה ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה וכו':

ודע, כי פעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל, בענין נדב ואביהוא, ענין אחר, ויובן עם מה שביארתי בפרשת בראשית, בענין חטאו של אדה"ר, איך לא נשארו בו אלא הנשמות, הנקראות חלתו של עולם, והוריש לקין והבל בניו, כאשר הולידם. ושם נתבאר, איך ב' הכתרים של שני הגבורות, שהם מתפשטות בנו"ה דז"א, מהם נולד

קין. והנה התחלת תקון הטוב של קין, היה בנדב ואביהוא:

וזה סוד היותם נקרא בספר הזוהר, תרי פלגי גופא, דלא איתנסיבו, והם חשובים נפש א' בלבד, ולכן יכלו להתעבר שניהם יחד בפינחס, כשהרג את זמרי כנודע. והוא, כי נו"ה הם נקרא תרי פלגי גופא. גם ז"ס מ"ש בזוהר פרשת ויצא, בסתרי תורה, וז"ל, ויגע בכף ירכו, דא נדב ואביהוא, לרמוז כי הם ביריכיו דז"א, בנו"ה שבו כנזכר. ולכאורה נראה סותר הנז"ל, שאמר שהם נו"ה עצמם דאימא, והמסתכל יבין שהכל אחד:

ועתה נבא לבאור הכתובים, הנה נודע, כי כל תיקון ובנין פרצוף רחל נוקבא דז"א, אינו אלא ע"י אורות דאימא, והנה נדב ואביהוא הם מאורות דאימא כנזכר, ולכן חשבו לתקנה על ידיהם. ובפרט במה שביארנו בפסוק אנחנו טמאים לנפש אדם, כי נדב ואביהוא הם עצמם נפש אדה"ר, מאותם הנשמות שנשארו בו אחר שחטא כנזכר, והם בחי' נפש דאצילות, ורצו לתקן חטאו של אדה"ר, ע"י תקון המלכות, הנקראת נפש כנודע:

ונודע במש"ה (משלי כ"ז ט') שמן וקטורת ישמח לב, כי מוחין דאימא נקראים קטורת, ודאבא נקראים שמן. ואז רצו להקטיר קטורת, כדי להמשיך מוחין דאימא בנוקבא, ועל ידי כן תחזור פב"פ להזדווג עם זעיר. וזהו לשון קטרת, לשון התקשרות הנוקבא בבעלה. ונודע, כי המוחין דאימא, הבקראים קטרת, מלובשים תוך נה"י דאימא, שהם בחי' הכלים. והם ג' אהי"ה, דיודי"ן, ואלפי"ן, והחי"ן. שהם בגי' מחת"ה ע"ה. וז"ס, ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו, שהוא בחי' לבושי נו"ה דאימא, וישימו עליה קטרת, שהם המוחין שבתוכם, והקריבוה אל המזבח, היא רחל נוקבא דזעיר. וזהו מה שדייק באמרו בני אהרן, שנראה מיותר. אבל כיון לתת טעם לסברתם זו, כי להיותם בחי' נו"ה, שהם נקראים בכל מקום בשם בנים כנודע, לכן חשבו שעל ידיהם יתוקן זה, כי אין המלכות נתקנת אלא מנה"י דז"א:

ואמנם טעו בענין זה, כנודע במה שביארנו בפרשת תזריע, בענין הצרעת, כי כאשר המוחין דאימא מאירים בנקבה, קודם שיכנסו מוחין דאבא בז"א, אז יש אל החיצונים אחיזה, בהארתה היוצאת לחוץ, ומשם נעשים, שאת, או ספחת, או בהרת. שהם ג' נשים נכריות וזרות של הקליפות. ולכן היו צריכות לשתף עמהם במעשה התקון ההוא, את אהרן אביהם, או עם משה, או עם אלעזר ואיתמר, שהם מבחי' מוחין דאבא כנז"ל. וע"י השתתפותם, יוכלו הם לתקן את הנקבה, אשר עיקר תקונה הם ממוחין דאימא כנז"ל. ולכן בהיותם לבדם, גרמו ששלטו החיצונים, הנקראים אש זרה, והיא בחי' אשה זרה, הנז"ל במלת שאת, או ספחת, או בהרת, ואז נענשו ומתו:

ובזו יצדקו דברי מאמר רז"ל, ומאמרי הזוהר במדרשים, בענין חטאם של נדב ואביהוא מה היה. כי האומר שחטאו באש זרה, כבר נתבאר ענייננו. והאומר שחטאו על שלא נטלו עצה מאביהם, והאומר שחטאו על שנהגו שררה בימי משה רבם, גם זה מובן עם הנזכר, שאלולי שנשתתפו עמהם, לא שלטה אשה זרה במעשיהם. והאומר שחטאו, לפי שלא נשאו אשה, הענין הוא שאימא היא אשת אבא, והיו צריכים בתחלה לזווג ולהשיא את אבא עם אימא, להמשיך המוחין דמצד אבא כנזכר, ולא עשו כן, אלא הם לבדם עשו המעשה הזה, כאלו הם עצמם בחי' אבא שהוא זכר, ואין עמהם נקבה. והאומר ששתו יין נסך, הענין הוא במה שידעת סוד היין נסך, שהם המוחין והגבורות דאימא, הנקראים יין, וצריכים שמור מן החיצונים. והם גרמו שנסכוהו החיצונים, ואש זרה כנזכר:

הגהה א"ש, קשה לי פורתא מלת נסך, כי באותו זמן עדיין לא נאסר אפילו יינם של עכו"ם עד מדין, כנודע:

גם בזה תבין, נקוד טעם למטה, במלת אשר לא צוה אותם, תרי טעמי. והענין הוא, כי נו"ה הם תרין ויו"ן כנודע, והם כצורת תרי טעמי הסמוכים זה לזה. ולפי שנדב ואביהוא היו משם, וחטאו שלא נצטוו על ככה, לכן ננקד שם תרי טעמי. וכשמוע אהרן את כל הטעמים האלו, כתיב וידום אהרן:

כללו של דבר, אל יחשוב אדם טעות מפורסמת כזה, שנדב ואביהוא הקריבו אש זרה ממש ח"ו, כי מי שהיו שקולים כמשה ואהרן, ואמר הקב"ה עליהם בקרובי אקדש, אין לייחס להם טעות גדולה כזו, שאין לייחסה לתינוק הדיוט אחד:

אבל הענין הוא, במה שהודעתיך בענין חטאו של אדה"ר, ובענין אותם ארבעה חכמים שנכנסו לפרדס, ושלשתם נענשו. כי כל כוונתם היתה בתכלית החשיבות, שכלם בהיותם ראשי בני ישראל, השתדלו לתקן פגם המלכות מן החיצונים, ולזווגה עם בעלה, ולא היה יכולת בידם, וטעו במעשיהם, ונענשו בשוגג. כמ"ש בפרשת פקודי ד"ר ע"א:

וז"ס מ"ש בתיקונים, כי ההוא חויא אענש לכל צדיקייא, דהוו משתדלי למיסב ברתא דמלכא, דיתבא בריש ההוא מגדלא וכו'. וכמו שהודעתיך בדרוש המרגלים, ובפסוק ויקם מלך חדש. ובדרוש עון הסלע, בפרשת חקת, כי גם משה טעה, ולא יכול לתקן את המלכות כפי צרכה. גם ז"ס מה שנתבאר בזוהר פרשת נח, ובמדרשי חז"ל כי הקב"ה נתן חכמה, לאדם, ולנח, ולג' האבות, ולמשה, וכלם טעו בחכמתם. ועד"ז הוא בנדב ואביהוא, שכונתם היתה לשם שמים, כי היו גדולי הדור, ושטנא נצח שטעו במעשיהם, ועי"כ נתאחז בהם אשה זרה, לא שח"ו הם עצמם הקריבוה, וזכור ענין זה:

והנה צוה משה לאהרן ולאלעזר ואיתמר ראשיכם אל תפרעו וכו', ורמז באומרו בניו, שהוא מיותר, כדי לומר טעם לדבר, והוא, כי הנה הם בניו, וכמו שהוא מאורות דאבא, גם הם כמוהו בניו מיוחסים אליו. גם רמז אל מש"ל בנדב ואביהוא, שקראם בני אהרן, להיותם בחי' נו"ה, הנקראים בנים, וז"ש בניו, כלומר, כי הם נו"ה דאבא, הנקרא בנים, ולכן ראשיכם אל תפרעו וגו', כי שמן משחת ה' עליכם, הם סוד מוחין דאבא, הנקרא שמן, משום דאיהו בחשאי, כנז"ל על פסוק שמן וקטרת ישמח לב, וכיון שאתם משם, אל תבכו עליהם, כי הם בחי' אורות דאימא, ואין זה חסרון לאורות דאבא, כי אינו צריך להם. ואם תנהגו אבילות, יורה ח"ו פגם במוחין דאבא, מה שאינו כן:

וזה נרמז בזוהר פרשת צו, אמנם אחיכם כל בית ישראל הם יבכו עליהם, והנה שינה לקראם בלשון, והוא בית ישראל, ולא אמר בני ישראל לשון דכורא, להורות מה שנתבאר לעיל, כי כל ישראל נקראים בית ישראל, ע"ש רחל, הנקראת בית של זעיר, הנקרא ישראל. כנודע, כי כל ישראל קרויים ע"ש אפרים, וע"ש יוסף, וע"ש רחל. כמש"ה, רחל מבכה על בניה, עם היות הגלות ההוא מבני יהודה. ונודע היותה נקראת עקרת הבית, עיקרה של בית, והם צריכים לבכות על מיתת נדב ואביהוא, לפי שאין בישראל גדול מהם, לשיוכל לתקן את רחל אלא הם, שהיו ממוחין דאימא, וכבר נשרפו:

ואעפ"י שיש בישראל, מי שהוא מבחי' אבא, ובפרט דור המדבר, כמבואר אצלינו, עכ"ו, כבר נתבאר לעיל, כי כל האורות של יסוד דאבא, אינם יוצאות אלא ע"י אימא, ולכן כלם צריכים להם. ובפרט שנתבאר אצלינו, בפסוק ויקם מלך חדש, בסוף דרוש א', ענין מספר ע' נפש שירדו למצרים, הנקראים בית ישראל, ע"ש שהם מבחי' ע' אורות המגולים, שבשני שלישי החסד המתפשט בת"ת דזעיר, ובשני החסדים המתפשטים בנו"ה דזעיר, והם מבחי' אימא. אבל אתם אהרן אלעזר ואיתמר, הראשים והשרשיים של עיקר הנשמות, הנמשכות מן נה"י דאבא, אין ראוי לכם לבכות עליהם, לסיבה הנז'. והנה אין חולק מאמר הנזכר של ע' נפש, שהם מצד אימא, עם הדרוש שביארנו. כי דור המדבר הם מצד אבא. כי זה דור בפ"ע, היורדים למצרים. וזה דור המדבר, העולים ממצרים, והם מצד אבא: